

Jäsentämään Johtokunnasta. Taherin
Leinosele

1965 Kallasmaa.

Suomen Pankin Johtokunta

Helsinki

Arkisto

12
12
3
M

Pyydän saada kohteliaimmin jättää oheisena Johtokunnalle selostuksen Danmarks Nationalbankin haarakonttorien tehtävistä sekä pääkonttorin suorittamasta haarakonttorien tarkastuksesta.

Samalla pyydän mitä parhaimmin kiittää siitä, että sain tilaisuuden olla vaihtovirkkailijana Danmarks Nationalbankissa. Tuona aikana oli mahdollisuus vertailemalla syventyä omaan pankkityöhömmetavalla, johon kotimaassa ei ole mahdollisuutta. Samalla sain erinomaisen kuvan Tanskan talouelämästä ja koko maasta.

Pyydän tässä yhteydessä esittää pankinjohtaja Sunesenin terveiset kaikille johtokunnan jäsenille.

Lahti, 8.6.1965

Kunnioittavasti:

Lijs Kallasmaa

Danmarks Nationalbankin haarakonttorien tehtävät ja pääkontto-
rin suorittama haarakonttorien tarkastus.

I Haarakonttorien tehtävät
=====

Danmarks Nationalbankilla, joka on perustettu v. 1818 on neljä haarakonttoria:

Aarhusissa	perustettu v. 1837
Aalborgissa	perustettu v. 1881
Koldingissa	perustettu v. 1901
Odensessa	perustettu v. 1901

Pankilla oli haarakonttori v:sta 1882 Nyköping Falsterissa, mutta se lakkautettiin 15.12.1964, koska katsottiin, että konttorin alue, Lolland, Falster, Møn ja eteläisin Sjælland, voitaisiin hoitaa pääkonttorista käsin.

Liitteenä olevasta kartasta ilmenevät konttorien alueelliset rajat. Tällöin on huomattava, ettei ole kysymys pelkästään rahoitusalueista. Pääkonttori huolehtii omalla alueellaan ja haarakonttorit omillaan annettujen määräysten puitteissa pankkien ja yksityisten lainoituksesta ym pankkitoiminnasta. On vain muutama poikkeus, jolloin haarakonttorit tarvitsevat pk:n luvan tai asia hoidetaan pelkästään pk:ssa.

D.N.bankin koko henkilökunta on yht. 457, näistä haarakonttoreissa 62. Tämän lisäksi on pankilla autonkuljettajia ja siivoushenkilöstöä yht. 50.

Haarakonttoreiden henkilökunta jakautuu seuraavasti

	Aarhus	Aalborg	Koldinge	Odense
Johtaja	1	1	1	1
Prokuristit:				
Kirjanpitäjä	1	1	1	1
Kassanhoitaja	1	1	1	1
Fuldmaegtige (mies)	1	1	1	1
Assistent	4	3	3	3
Kovanrahanlaskija (vanhavak)	1			
Setelinlaskijat	9	5	5	6
Vahtimestarit	2	2	2	2

Tämän lisäksi on konttoreilla vakinaista siivoushenkilöstöä: Aarhusissa 5, Aalborgissa 4, Koldingessa 3 ja Odensessa 4.

Kassatyö:

Jokaisessa haarakonttorissa on kaksi kassaa. Pääkassanhoitaja ja kassa II hoitaja ovat aina miespuolisia virkailijoita. Konttorin miesassistentit vuorottelevat kassa II hoidossa.

Haarakonttorien käsikassojen suuruudet (kassa II sisältyy kassa I:n vahvuuteen):

	Kassa I	Kassa II
Aarhus	Dkr 4.000.000:-	200.000;-
Aalborg	Dkr 1.500.000:=-	75.000:-
Kolding	Dkr 1.500.000:-	75.000:-
Odense	Dkr 1.500.000:-	50.000:-

Jokaisessa konttorissa on luonnollisesti meidän isoa holviamme vastaava holvi, mutta tämän lisäksi on myöskin kaikissa haarakonttoreissa erillinen holvivarasto, mikä toimii D.N. pankin setelistön hajasijoituspaikkana, jonkinlaisena turvallisuusvarastona. Tämä holvisumma pysytetään koskemattomana, mutta sisältyy konttorin holvin suuruuteen päivittäisessä kirjanpidossa. Vastuu holveista on samoin jaettu kuin meillä eikä ison holvin suuruutta ole rajoitettu.

Haarakonttorien rahantäydennys eroaa sikäli vastaavasta SP:ssa, että kuljetus tapahtuu pankin omilla erikoisautoilla. Täydennys tulee automaattisesti, vain poikkeustapauksessa soitetaan, mitä rahalajia tarvitaan. Yleensä varasto on niin suuri, että pikemminkin on ilmoitettava, jos jotain rahalajia alkaa olla liikaa. Täydennyksen tulokajan kellomäärineen tietävät haarakonttorissa vain johtaja ja kassanhoitaja. Ajoreittejä, samoin kuin mahdollisesti tarvittavia majoituspaikkoja vaihdellaan turvallisuussyistä. Autot ovat panssaroituja ja ajomatkan aikana radiopuhelinyhteydessä poliisipartioihin. Setelien numerot ovat ylhäällä. Samoin autoissa palautetaan kuluneet setelit sekä käytöstä poistettu metalliraha. Metalliraha siirtyy pääkonttorin kovanrahakassaan, mutta kuluneet setelit siirtyvät erillisen osaston, sedelfaget, kirjanpitoon, missä ne lasketaan uudelleen ennen polttamista. Pääkonttori lähettää haarakonttoreille vain uutta setelirahaa. Ensisijaisesti pyritään pankin konttoreista palauttamaan liikkeeseen lajiteltua setelirahaa ja vasta sen puuttuessa uutta. Samana päivänä laskettua rahaa ei lasketa liikkeeseen. ^{12/} *viikot!*

Haarakonttorit tyydyttävät alueensa rahantarpeen pel-

kästään toisten pankkien välityksellä. Tämä tapahtuu kuten meilläkin: rahat joko noudetaan pankista tai lähetetään postitse.

On kuitenkin huomattava, ettei D.N. bank tunne tapaa lähettää rahaa postitoimipaikoille. Rahat osoitetaan suoraan kirjekuoriin tai kangaspusseihin pakattuna lähetyksenä ao pankille. Tätä on edeltänyt puhelimesta tapahtunut rahalajeittain eritelty tilaus ja pankit palauttavat kuitatun kappaleen tilaustaan seuraavaa lomaketta rahat saatuaan. Vaikkei tilaajapankin tilillä olisi rahaa, toimitetaan tilaus, joka tilapäisesti kirjataan konttorianttitilille. Kolmen päivän aikana on pankkien maksettava tililleen ko summa.

Palauttaessaan rahoja D.N. Bankiin voivat pankit lähetyksen kaavakkeessaan mainita ko rahasumman siirrettäväksi tililleen jossakin muussa pankissa, jolla puolestaan on tili D.N. bankissa.

Setelirahaa annetaan ulos ja vastaavasti sitä voidaan jättää pankkiin 100 kpl:n nippuina, poikkeuksena Dkr 500 ja 100 setelit. Kovaa rahaa annetaan kangaspusseissa ja se on jätettävä pankkiin vastaavan suuruisina erinä. Näin ollen kovan rahan laskeaminen hylsyihin on Tanskassa kokonaan siirretty liike- ja säästöpankkien tehtäväksi. Näillä on tarvittavat metallirahan laskukoneet, samoin useimmilla setelinlaskukoneet.

Jokainen D.N. bankin alue suorittaa omasta piiristään tulleiden seteleiden ja metallirahan lajittelun ja laskemisen. Haarakonttoreiden lajitteluosuus on siten suhteellisesti suurempi kuin meillä. Jokaisessa haarakonttorissa on setelinlaskukone, jolla suoritetaan tarkistuslaskenta. Mainittakoon, että pidettiin hyväksyttävänä tapaa, jolloin 10:s seteli taitettiin 9:n setelin päälle. Kun tarkistuslaskenta osoitti 90, oli nippu oikein. Kulu- neet setelit reiitettiin ja sidottiin vain kuminauhalla punteiksi.

D.N. bankissa ei ollut SP:n setelinlaskutilastoa vastaavaa, mutta oheistan liitteeksi no 2 tilaston, mikä osaltaan valaisee työsuorituksia.

D.N. bankin haarakonttoreiden tehtäviin kuuluu kassapuolen lisäksi:

I Luoton anto

1. pankeille:
  - a lainoina
  - b rediskonttauksena
2. yksityisille:
  - a vekselien diskonttauksena
  - b henkilökunnan lainoina

II Talletukset

III Clearing (vain Aarhusin konttorissa)

IV Muu pankkitoiminta

Pankkien lainat:

Kukin D.N.bankin konttori alueellaan myöntää pankeille lainoja seuraavasti:

1. 25 % laina pankin omasta pääomasta
2. lainoja arvopaperieita vastaan:
  - a. obligaatioita ja osakkeita vastaan
  - b. intrade-luotot
  - c. D.N.bankin inlångsbevisereitä vastaan
  - d. D.N.bankin kreditbevisereitä vastaan

1. Pankit saavat lainata 25 % omasta pääomastaan, joksi laskeetaan osakepääoma ja vararahasto ym. tarkoin määrättyt varat. Laina-aika on 20 p. ja korko 6 1/2 %. Tätä varten pankit toimittavat kuukausittain taseensa alueensa konttorille, missä seurataan oman pääoman suuruutta. Pankeilla on poikkeuksellisesti mahdollisuus ylittää ko lainan normimäärää, mutta silloin veloitetaan ylikorkoa 6 %

2. a. Pankit saavat lainaa 7 1/2 %:n korolla tallettamalla arvopapereita vakuudeksi D.N.bankiin. Laina-ajan pituutta ei ole rajoitettu. Arvopapereiden vakuusarvo lasketaan seuraavasti:

1. Pörssinoteerattujen obligaatioiden arvo 75 % ostokurssista.
2. Pörssinoteerattujen osakkeiden (osakepääoma 10 milj. kr. tai yli) arvo 50 % ostokurssista.
3. Poikkeuksen muodostavat Skibskreditfondin obligaatiot, jotka huomioidaan vakuutena 100 % arvosta ja lainan korko on 6 %.

b Erikoinen muoto D.N.bankin luotonannossa on pankkien intrade-luotto. Paikalliset pankit ottavat vastaan valtiolle tulevia maksuja, veroja ym. Pankkien on siirrettävänämä maksut D.N.bankissa olevalle Statkassens foliokontolle, joka siis vastaa valtion po tiliä SP:ssa. Käytännössä juuri silloin, kun nämä maksut ovat suurimmillaan, on toisilla pankeilla samanaikaisesti maksuvaikeuksia. Tätä varten on perustettu erikoinen intradetili, josta selviää pankeille tulleiden ko maksujen suuruus. Ja pankeille on myönnetty oikeus saada luottoa siten, että heidän on kunkin kuukauden 6. ja 21. p. huolehdittava siitä, että velkatilin saldo on 0. Saa-dakseen lainan, heidän on talletettava vastaava määrä arvopapereita vakuudeksi D.N.bankiin ja lainan korko on 5 1/2 %. Vakuuden arvo lasketaan saman perusteen mukaan kuin arvopapereita vastaan lainattaessa kohdassa

2a on jo mainittu. D.N. bankilla on oikeus milloin tahansa muuttaa vakuuksien arvon laskun perustetta.

c D.N. bank on vuodesta 1958 myynyt talletustodisteita (inlångsbeviser), joiden kesto aika on 13 viikkoa. Niitä myydään kerran viikossa pankeille. Vaikka tämä onkin vastakkaista lainoitusta kuin nyt käsiteltävä, soveltuu se tähän yhteyteen sen vuoksi, että pankit käyttävät talletustodisteita lainoitukseensa. Sillä vaikka pankit mielellään lunastavatkin talletustodistuksia, koska saavat $4 \frac{7}{8}$ %:n koron ylimääräisille rahoilleen ja korko suoritetaan etukäteen, niin käytännössä kuitenkin pankit käyttävät niitä lainan saamiseen. Näitä inlångsbevisereitä vastaan D.N. bank myöntää luottoa, jolloin todisteiden vakuusarvoksi lasketaan 100 % ja korko on $6 \frac{1}{2}$ %.

d Yksityispankit voivat saada lainaa sen luoton perusteella, mitä itse ovat antaneet vientiliikkeille. Tämä on ollut voimassa 12. 5. 60 jälkeen tapahtuneesta viennistä edellyttäen, että lainojen aika ulottuu yli 2 vuotta, mutta ei yli 5 v. toimitushetkestä. Minimiluottona huomioidaan 1 milj. kr. myönnetty luotto vientiliikettä kohden. Haarakonttori saa itse myöntää luoton pankille, jos exportkreditrådet on antanut takauksen vientiluotosta, muussa tapauksessa laina on alistettava pk:n ratkaistavaksi. Näitä vientiluottoja vastaan antaa D.N. bank pankeille luottotodisteita - kreditbeviser - joita pankit puolestaan voivat käyttää lainan saantiin tallettamalla niitä lainan vakuudeksi. Tällöin myönnetään lainaa 85 % niiden arvosta lainan koron ollessa $6 \frac{1}{2}$ %.

Toisen pääryhmän pankkien lainan saannissa D.N. bankilta muodostaa vekselien rediskonttaaminen.

Rediskontattaviksi kelpaavat hyvät tavaravekselit. Aikaa vekselien lankeamiseen saa olla korkeintaan 90 p. ja vähintään 10 p. Rediskonttauskorko on $6 \frac{1}{2}$ %. Periaatteessa saisivat pankit rediskontata haarakonttoreissaan myös ulkolaisia vekseleitä, käytännössä rediskonttaukseen käytetään vain kotimaisia vekseleitä.

D.N. bankin luotonanto yksityisille tapahtuu vekselien diskonttauksen avulla. Pankin haarakonttoreissa on joillakin yksityisillä po. tilit. Näillä vanhoilla asiakkailla on oikeus vekselien diskonttaamiseen. Tällaisten asiakkaiden lukumäärää ei ole tarkoitus lisätä, vaan niiden toivotaan vähitellen supistuvan. Diskontata voi vain hyviä tavaravekseleitä. Aikaa vekselin lankeamiseen saa olla korkeintaan 90 p. Haarakonttorit ovat oikeutetut johtajansa harkinnan mukaan diskonttaamaan vekseleitä kr. 100.000:- määrään saakka. Suurempiin tarvitaan johtokunnan lupa. Kunkin asiakkaan näin saaman vekseliluoton

suuruus on rajoitettu vekselien yhteismäärään 5 milj. kr. Jollei vekseleitä makseta lankeamispäivänä, peritään 6 %:n ylikorko.

Oman ryhmänsä D.N. bankinsa muodostavat lainat henkilökunnalle.
Nämä ovat:

- a lyhytaikaisia
- b pitkäaikaisia.

Lyhytaikaisia lainoja myöntää pankki arvopaperivakuutta vastaan. Arvoksi lasketaan tällöin 85 % obligaatioiden ostoarvosta ja 50 % osakkeiden ostokurssista. Laina-aika 2 v. ja korko obl. vakuuslainoista 7 % sekä osakevakuuslainoista 7 1/2 %.

Pitkäaikaisia lainoja myöntää pankki virkailijoilleen kiinnitystä kiinteimistöön sekä arvopaperivakuutta vastaan. Tällaisen lainan laina-aika on 28 vuotta kuitenkin niin, että laina on maksettava takaisin ao:n täyttäessä 65 vuotta. Lainan korko on 6 1/2 %.

D.N. bankin johtajat sekä tarkastusosaston päällikkö eivät voi saada pankilta lainoja, mutta käytännöllisesti katsoen jokaisella muulla on laina pankista, koska omakotiasunnot ovat yleisin asumismuoto virkailijoiden piirissä.

Talletukset

Haarakonttorien lainanannon yhteydessä olen moneen kertaan maininnut lainan vakuudeksi tarvittavat arvopaperitalletukset. Talletusten suuruus ilmenee erikoiselta tililtä "sikkerhetsdepoter" ja talletukset säilytetään erikoisessa holviosastossa. Nämä vakuudet hoidetaan haarakonttoreissa: erääntyneet kupongit leikataan ja niiden kr. määrällä hyvitetään ao pankin tai virkailijan pano- ja ottotiliä. Koska mainittuja vakuuksia on suuret määrät, aiheuttaa tämä melkoisen työmäärän konttoreille - pk:sta puhumattakaan, joka kaiken lisäksi käy arvopaperikauppaa. Talletuksista vastaavat haarakonttorin johtaja ja kirjanpitäjä. Niiden kirjanpidossa tapahtuu usein muutoksia, koska arvopaperit siirretään toisen lainan vakuudesta toisen lainan vakuudeksi - onneksi sentään kirjanpidollisesti.

Aikaisemmin konttorit ottivat vastaan avoimia ja suljettuja talletuksia. Nyt ne kaikki on siirretty toisille pankeille. Haarakonttoreissa ei ole edes vastavuoroisesti talletettuna sen liike - pankin vara-avaimia, mihin pankkiin konttorin vara-avaimet on talletettu.

Clearing

D.N.bankin haarakonttoreista on vain Aarhusin konttorilla shekki-clearing ja sekin kerran päivässä klo 12,00 niinkuin pääkonttorissa. Konttorilla on tätä tarkoitusta varten erikoinen huone, missä pöytäpinta on pystyseimillä erotettu jokaiselle pankille omaksi alueekseen. Pankkien edustajilla on jokaisella oma suuri kaavakkeensa samoin kuin clearingia "johtavalla" kirjanpitäjällä. Ao pankki jakoi kullekin pankille omat clearingpussinsa. Kukin pankin kaavakkeelle oli valmiiksi eritelty ja laskettu yhteen summa, millä he veloittivat ja aina kuoren saatuaan merkittiin summa, millä heitä veloitettiin. Clearingin päätteeksi kukin laski itse ja antoi D.N.bankin edustajalle loppusaldonsa ja konttorin kirjanpitäjä otti omasta kaavakkeestaan annettujen saldojen perusteella täsmäyksen. Erikoista tässä toimituksessa oli se, että konttorin kirjanpitäjä sai tästä työaikana suoritetusta tehtävästä pankeilta palkkion, Dkr. 100:- kuukaudessa ja pankit maksoivat haarakonttoreille korvauksen huoneen käytöstä ja kaavakkeista.

Toiset haarakonttorit lunastuttavat päivittäin shekkinsä paikkakunnan ao pankeilla tai sitten jokaisella haarakonttoripaikkakunnalla olevalla pienten pankkien "keskuspankilla".

On myöskin huomattava, että niin pääkonttorissa kuin Aarhusin konttorissakin clearing koskee aina vain konttorissa edellisenä päivänä lunastettuja shekkejä. Päivittäin lunastetut toisten pankkien shekit kirjataan päivän lopussa tilille "check i mellomregning". Seuraavana päivänä clearingin ollessa tilin saldo on siis nolla.

Muu pankkitoiminta haarakonttoreissa

Pano- ja ottotilit

Haarakonttoreissa on seuraavia po-tiliä:

- a pankkien
- b yksityisten
- c henkilökunnan

Näistä kaksi em on korotonta, henkilökunnan po-tilille maksetaan korkoa 6 1/2 %, mikä on sama kuin liikepankkien maksama korkein talletuskorko.

Ulkomaanraha

Haarakonttorit lunastavat tarvittaessa ulkomaanvaluuttaa yleiseen ostokurssiin. Ulkomaanrahan määräisiä shekkejä ei lunasteta, vaan silloin ohjataan asiakkaat liikepankkeihin.

Konttorit myyvät ulkomaan rahaa vain omalle henkilökunnalle, täl-

löin yleistä kurssia edullisemmalla kurssilla.

Obligaatiot ja korkoliput

Paitsi lainojen vakuutena olevien kuponkien lunastusta suorittaa D.N.bank valtion arvopapereiden korkolippujen ja erääntyneiden ob-
ligaatioiden lunastusta myös yksityisiltä he^menkilöiltä.

Konttorit myyvät valtion obliigaatioita.

Pörssinoteerattujen obliigaatioiden osto- ja myynti tapahtuu ilman haarakonttorin välitystä suoraan pääkonttorissa.

Kulut:

Jokainen konttori suorittaa itse juoksevat kulunsa. Mitään määrärahaa niiden käyttöön ei ole vahvistettu. Vuoden lopussa toimitetaan talouskonttorille erittely maksetuista kuluista.

Uudistuksiin ja suurempiin korjauksiin tarvitaan pk:n lupa. Konttorien reilla on oikeus itsenäisesti käyttää vuosittain Dkr. 10.000:- konttorikoneiden uusimiseen.

Palkkaus: huomioidin lukuisat erilliset palkkiot, ylityökorvaukset ym.

Kullakin haarakonttorilla on oma postisiirtotilinsä, jolle ja jonka kautta voidaan suorittaa maksuja. Tilin saldo ei saa ylittää kr. 500.000:-. Muulloin siirretään kuukauden lopussa tilillä olevat varat pk:n ps. tilille niin, että saldoksi jää korkeintaan kr. 10.000:-. Postisiirto on hyvin yleinen Tanskassa ja kun siellä ei ole pankkisiirtoa, on ko tiliä opittu käyttämään runsaasti. Tämä aiheuttaa useiden maksujen kulkeutumisen konttoriin ps. tilin kautta ja vuorostaan taas kulujen tilin maksut esim. suoritetaan em tilin kautta.

Maksut ulkomaille

=====

D.N.bankin konttorit eivät ota vastaan minkäänlaisia maksuja ulkomaille. Kaikki sellaiset pankkitehtävät on jätetty toisten pankkien tehtäväksi.

Päivittäinen kirjanpito ja sen päättäminen

=====

Kirjanpito haarakonttoreissa - samoinkuin pk:ssakin - suoritetaan käsin kirjoittamalla tilikortille. Samoin kassaliput kirjoitetaan käsin. Vain vaadittavat luettelot kirjoitetaan koneella.

Päivän aikana kirjataan vain po laput sekä viedään päätilien saldot korteille.

Jokaisesta kassalipusta tulee jäljennös. Tämä sen vuoksi - ku-

ten selostukseni osassa konttorien tarkastuksesta ilmenee- että kaikki alkuperäiset kassalaput lähetetään pk:n tarkastusosastolle. Jäljennöksistä suoritetaan seuraavana päivänä tiliviennit.

Päivän lopussa otetaan kassassa suoritettavasta kirjanpidosta ja konttorin varsinaisesta kirjanpidosta täsmäys.

Meidän konttorintiliämme vastaavaa on D.N.bankissa shekkilähetys. Mitään ulkomaisia maksujahan ei ole ja konttorit suorittavat aina omilta tileiltään konttorissa ilmenneet kulut.

Kaikkien kassalappujen lisäksi lähetetään päivittäin pk:n revisio-osastolle saldolista, jossa on mainittu niiden tilien saldot, mitkä ovat päivän kuluessa muuttuneet. Tämän päätilien saldoluettelon lisäksi lähetetään kaikki kassalippuihin liittyvät alkuperäiset laskut, tulleet kirjeet, mitkä koskevat kirjanpitoa tai arvopaperisöilytystä, jäljennökset lähetetyistä kirjeistä, jäljennökset "diskontto-notoista", jäljennökset "afregningsnotoista", mitkä koskevat lainoja, pano- ja ottotilierittelyt sekä postin kuittauslomakkeet. Seuraavana päivänä lähetetään erillinen saldolista muuttuneista konttokuranttitileistä, erillinen saldolista, jos muutoksia intradebileillä samoin kuin erillinen saldolista, jos lainatileissä on tapahtunut muutoksia.

SP:n raporttipäiviä vastaavia ei D.N.bankilla ole kuin kuukauden viimeinen päivä. Tällöin lasketaan valmiiksi jokaisen alatilinkin saldo, kuten esim. erikseen jokainen po.tili, konttokuranttitili, intrade-tili, lainatili jne. Pankin omsättningskonto, meidän 8,9 vastaava, ei sisällä kuin muutamia alatilejä, kuitenkin enemmän kuin meidän kuukausittainen kulujen erittely. Omaisuustaseen tultua lasketuksi, ilmoitetaan se puhelimitse pk:n hovedbogholderietille, jossa vielä samana päivänä tehdään yhteenveto koko pankin tilasta.

Kuukauden viimeisenä päivänä lähetetään pääkassaan kassaerittely rahalajeittain.

Kaksi kertaa vuodessa lähetetään rediskonttauksista ja diskonttauksista määrättyjä tietoja.

Varsinaisia tilastoja haarakonttorien työmäärästä ei ole olemassa. Liitän selostukseeni liitteenä no 3 ainoan tilaston, mikä oli mahdollisuus saada. Tämäkin on nykyisin lopetettu.

Mainittakoon haarakonttoreissa suoritettavasta pankkityöstä lopuksi se vastuun erilaisuus, joka D.N.bankissa oli SP:in verrattuna. Konttorinjohtajan ja kirjanpitäjän allekirjoitukset papereissa merkitsevät vain sitä, että maksu on ollut oikeutettu. Kaksi virkailijaa suorittaa teknilliset laskutoimitukset, toinen ei kuitenkaan ole kirjanpitäjä, joka vastaa vain kirjanpidon oikeellisuudesta. Jos esim. ulkomaista rahaa ostettaessa on tehty laskutoimituksessa virhe, eikä henkilöä - joka on saanut liian paljon rahaa - voida tavoittaa, ei laskutoimituksen tarkastaja korvaa virhettä, vaan pankki tekee sen. Samoin

kassavajaukset kirjataan konttorissa erikoiselle tilille ja kun tilin saldo on kr. 500:--,siirretään se pk:n -ts pankki korvaa taas kin.Riippuen virheiden lukuisuudesta sekä olosuhteista harkitaan luonnollisesti ao:n kelpoisuutta kyseiselle paikalle.Kun mielestäni sekä kassatyö että toimistotyö D.N.bankissa oli selväpiirteisempää ja yksinkertaisempaa kuin SP:ssa,tuntui sitäkin oudommalle, ettei käytännössä ollut edes osittaista korvausvastuuta tehdystä virheestä.

II Pääkonttorin suorittama haarakonttoreiden tarkastus

=====

Haarakonttorien työn tarkastamisen suorittaa:

- 1 tarkastusosasto
- 2 valtion tilintarkastajat

Tarkastusosaston työhön kuuluu:

- a pääkonttorissa tapahtuva päivittäinen mekaaninen tilien saldojen ja laskusuoritusten tarkastaminen sekä suoritus-ten aiheellisuuden kontrollointi
- b haarakonttoreissa suoritettavat tarkastukset

Mekaaninen ja aiheellinen tarkastus suoritettiin ennen siten että jokaista haarakonttoria varten oli ao paikkakunnalla oma re- viisorinsa.Tämä suoritti tarkastustehtävän aina 1.2. 1961 saakka, jolloin tarkastustoiminta siirrettiin kokonaan pääkonttorissa ta- pahtuvaksi.

Varsinaisen kirjanpidon pääkonttorissa suorittaa Noterings- kontoret, jonne pk:n kaikki osastot lähettävät päivittäiset kassa- lippunsa.Kirjanpidon perustan D.N.bankissa muodostavat kassakirja, "check i mellomregning ja primanota (meidän memoriaalimme).Haara- konttorien päivittäiset pk:in lähetettävät shekit tulevat note- ringskontoretiin.

Pääkonttorin hovedbokholderiet suorittaa kirjanpidollisen päätilien yhteenvedon ja erinäisiä erittelyjä.Siellä tehdään myös pankin tila.

Tämän lisäksi hoitavat ulkomaanosasto,laina-ja diskontto-o- sasto sekä talletusosasto erikoiskirjanpitoa.Valuuttatilastot hoi- detaan valutabevillingsavdelningissa.

Kaikista näistä osastoista samoinkuin haarakonttoreista lähetetään päivittäin kaikki alkuperäinen kirjanpitomateriaali revisio-osastolle, joka on suhteellisen laaja, suoraan johtokunnan alainen osasto. Tämä suorittaa tarkastustehtävänsä tekemällä alusta alkaen uudestaan kaikki kirjanpidolliset viennit, suorittamalla kassalippujen mekaaniset laskutoimitukset uudelleen ja tekemällä muut tarvittavat tarkastustoimenpiteet.

Haarakonttorien päivittäisen kirjanpidon yhteydessä olen maininnut jo sen materiaalin, minkä konttorit päivittäin lähettävät tarkastusosastolle.

Kassalappujen perusteella lasketaan uudestaan tilikortille konttorien eri tilien saldot. Sen jälkeen tarkistetaan laskutoimitukset. Suoritetaan laskujen ja kirjeiden sekä vaadittujen jäljennösten tarkastus, minkä jälkeen ne leimataan tarkastusleimalla. Ko tarkastus tapahtuu yhden päivän aikana, minkä jälkeen koko haarakonttorien materiaali postitetaan niille takaisin. Täten konttorit saavat esim. kuukauden 1.p:n kassaliput takaisin käyttöönsä 3.p:nä.

Tarkastusosasto vie sitten kirjanpitoon konttorin eri tilien saldot, jolloin saadaan täsmäys konttorin saldosta.

Tarkastusosasto suorittaa kirjanpitovientinsä siten, että se samalla saa tietää erikseen konttorissa olevien po-tilien saldot sekä muiden erillisten, esim. lainatilien saldot ja suorittaa tarvittavan koronlaskun.

Haarakonttorien kirjanpidon päivittäisen tarkastuksen suorittaa tarkastusosaston erillinen "osasto", jossa on 4 henkeä. Näistä yksi suorittaa haarakonttorien kuukausitarkastuksia ollen pois 8 p. kuukaudesta.

Tarkastusosaston haarakonttoreissa suorittama tarkastus tapahtuu kerran kuukaudessa. Se on kassan tarkastus, jonka siis aina suorittaa em. tarkastusosaston revisori. Tarkastus alkaa työpäivän päättyessä käsikassan tarkastuksella ja jatkuu seuraavana päivänä holvien inventoimisella, jolloin tehdään pistokokeita laskemalla setelipuntteja ja kovanrahan pusseja koneella.

Valtion tilintarkastaja suorittaa kaksi kertaa vuodessa täydellisen tarkastuksen haarakonttoreissa. Hänellä on mukanaan 3 virkailijaa valtion virastoista ja pk:n tarkastusosasto luovuttaa käyttöön henkilökunnastaan 3 virkailijaa. Tarkastus käsittää tällöin kassainventoinnin tarkistuksineen, kirjanpidon, tositteiden, ulkomaan rahan, vekselien, luottojen, talletusten ym. täydellisen tarkastuksen.

Kuukausitarkastuksesta tehdään tarkastuskertomus johtokun

kunnalle, tilintarkastajan kertomuksesta kappale johtokunnalle sekä toinen ministeriölle.

Kuten toivoakseni edellä olevasta on käynyt selville, suorittaa tarkastusosasto D.N. bankissa varsin laajamittaista tarkistuskirjanpitoa. Eri osastoilla kiertäessäni toistui usein sana: revisio. Ja kaikesta sai sen vaikutelman, että pidettiin kontrollointia hyvinä ja tarkkana.

D.N. bankin haarakonttorit ovat kaikki sisusteellisesti uusitut aivan viime aikoina. Kalustus oli moderni (kassojen panssari-verkkoseiniä lukuunottamatta), konttorikoneet uusimalliset. Mm. Aarhusin konttorissa oli shekkien kuvauskone. Tässä ympäristössä näyttivät sitäkin oudoimmilta suuret, vanhanaikaiset tilikirjat. Siellä kirjanpitäjä oli todella kirjanpitäjä.

Oli kuitenkin havaittavissa, että pitkän aikaa on pyritty kirjanpidon uusimiseen. On otettu käyttöön uusimallinen kassalippusarja, joka on ensimmäinen merkki koneelliseen kirjanpitoon pyrkimisestä. Sen käyttöä ei kuitenkaan ole viety niin pitkälle kuin meillä, koska tarvittiin erikokoisia liitteitä.

Virallista tietoa ei annettu, mutta yksityisen keskustelun perusteella henkilökunta- ja organisaatiokonttorissa sain tietää, että D.N. bank ottaa käyttöönsä kirjanpitokoneet. Ratkaisu hiukan hämmästytti, koska tilastot lasketaan jo IBM-systeemillä. Pidetään kirjanpitomateriaalia liian vähäisenä tietokoneelle. Käsitykseni mukaan lainat, arvopaperitalletukset ja arvopaperikauppa antaisivat varsinaisen kirjanpidon ohella materiaalia kyllin riittävästi nykyaikaiselle tietokoneellekin.

Tarkastustyö tuntui olevan jonkinlainen "tabu", johon eivät nykyaikaiset menetelmät ulottuneet. Tuntui mahdottomalta ajatella D.N. bankin tarkastusosastolla, että esim. po-tilit tulisivat kontrolloiduksi jäljennöslehden avulla pankkien toimittaessa kuukausittain hyväksymiskuitteuksensa.

Jotakin Tanskan historian pölystä tuntui tarttuneen D.N. bankin pankkitekniikkaan. Mutta kun liikepankit ja suuret teollisuuslaitokset ovat menneet rationalisoinnissa ja koneellisessa kirjanpidossa hyvin pitkälle, olen varma, että D.N. bankin asteittaisen uudelleenrakentamisen yhteydessä - jolloin saadaan tarvittavat tilat tulee tapahtumaan paljon uusimista ja muutosta itse pankkiteknikaan.

Tilasto D.N. bankin setelityöstä

yksikkö 1 milj. kr.

V:n 1965 I neljännes

		500:-	100:-	50:-	10:-	Yht.
Aarhus	Vast.otettu	104,-	198,-	17,4	31,-	350,4
	Annettu	69,2	160,5	12,9	22,6	265,2
	Mitätöity	12,7	25,7	5,7	12,6	56,7
Aalborg	Vast.otettu	57,5	101,8	8,2	2,-	179,9
	Annettu	44,4	84,9	6,6	10,4	144,2
	Mitätöity	7,2	12,1	3,6	8,3	28,7
Kolding	Vast.otettu	42,1	127,7	10,6	17,-	197,4
	Annettu	27,2	115,6	9,1	13,1	165,-
	Mitätöity	8,9	22,4	5,6	10,5	47,4
Odense	Vast.otettu	55,3	121,3	10,3	17,7	204,6
	Annettu	44,2	113,1	9,1	13,2	179,6
	Mitätöity	8,4	22,3	4,2	8,6	43,5
Haarakontt. yht.	Vast.otettu	258,9	548,8	46,5	78,1	932,3
	Annettu	185,-	474,1	37,7	57,2	754,-
	Mitätöity	37,2	82,5	19,1	37,5	176,3
Pääkonttori	Vast.otettu	359,5	687,1	59,5	165,9	1.272,-
	Annettu	334,1	706,6	56,-	162,30	1.259,-
	Mitätöity	44,8	99,-	23,4	49,90	217,1

Kassalapputilasto haarakonttoreista

Joulukuu 1964

	Aarhus	Aalborg	Kolding	Odense
Tilivientejä po.tileillä	1.461	723	648	395
Tilivientejä konttokuranttitil.	167	126	273	59
Tilivientejä intradeluotoissa	334	142	203	87
Pääkonttprin shekkejä	760	534	724	399
Tilivientejä kotim.vekselien tilillä	396	195	229	24
Diskontattu vekseleitä	315	362	252	21
Rediskontattu vekseleitä	843	1.398	618	38
Vastaanotettu maksuja	306	359	317	166
Maksettu suorituksia	346	132	420	83
Lunastettu toisten pankkien shekkejä	19020	14547	9738	20959